

7 pav. Šurfo 1 radiniai. *G. Piličiausko nuotr.*
Fig. 7. Finds of the test pit 1.

vo surinkta 130 gabalų skaldyto titnago, kurie visi svėrė 544 g. Tai buvo pilko margo titnago nuoskalos, jų fragmentai, skaldymo metu atskilusios nedidelės skeveldros, vienas netaisyklingo pavidalo skaldytinis (7 pav.). Skaldyti žaliavos gabalai buvę apie 10 cm dydžio, prastos kokybės – su vidiniais įtrūkimais. Šurfo 2 ir 3, atmatuotuose už 9 ir 16 m į PR nuo pirmojo, nei kultūrinio sluoksnio, nei radinių nebuvo.

Po 2005 m. archeologinių tyrinėjimų nebeliko kliūčių dujotiekio tiesimo darbams Ba-

levičių senovės gyvenvietės teritorijoje, tačiau kaip ir kodėl mažo miško ežerėlio šlaite atsirado XV–XVI a. puodų šukės, liko neaišku. Į R nuo dujotiekio trasos vykdytais žvalgymais nustatyta, kad šioje vietoje buvusi lokali (kelių metrų skersmens) ir vienkartinė titnago skaldymo vieta. Greičiausiai tai akmens amžiaus žmonių palikimas. Šis savitas archeologinis objektas turėtų būti saugomas.

BALEVIČIAI SITE

Archaeological investigations required for to the Pabradė–Visaginas gas pipeline construction were carried on the northern bank of a small forest lake (Fig. 4). An area of 576 m² was investigated (Fig. 5). Alongside with some finds of the 20th century only 7 potshards of an earlier period were discovered. They originated from 2 cooking pots dating to the 15th–16th century A.D (Fig. 6). A small-scale survey on the eastern bank of the same lake revealed an episodic flint knapping station. 130 flakes and splinters (weighting 544 g in total) were discovered in a test pit of 1 m² (Fig. 7). Preliminary the knapping station should be dated to the Stone Age.

KARAVIŠKIŲ 6-OJI GYVENVIETĖ

Gytis PILIČIAUSKAS

Karaviškių 6-oji akmens amžiaus gyvenvietė (Varėnos r., Kaniavos sen.) yra Karaviškių kaimo PR dalyje, buvusio Dubos ežero P krante, limnoglacialinės terasos pakraštyje. Saugomų istorijos ir kultūros vertybių sąrašuose ji vadinama Karaviškių senovės gyvenvietė II (A 40). 1997–2001 ir 2003–2005 m. gyvenvietė buvo tyrinėta apsaugos tikslais

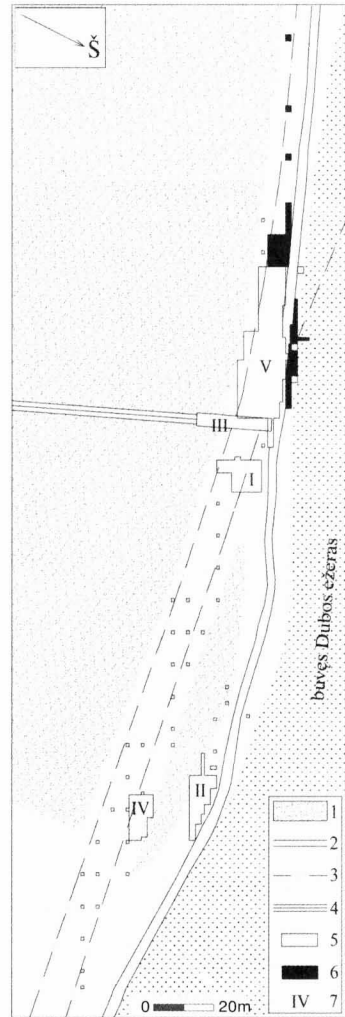
(žr. *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 58–61; *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 17–18; *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 32–34; *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 20–21; *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 19–21).

2005 m. siekta ištirti likusias labiausiai ardomas akmens amžiaus radinių sankaupas šalia kelio Krokšlys–Dubičiai ir elektros linijos

mineralizacijos juostoje. Iš viso ištirtas 190 m² dydžio plotas. Tyrimai vykdyti gyvenvietės V dalyje; perkaso matuotos abiejose kelio pusėse. Be to, siekiant patikslinti gyvenvietės V ribą, iškasti trys 2x2 m dydžio šurfai (8 pav.). Didžiojoje tirtu ploto dalyje buvo užfiksuoti tipiški smėlinių gyvenviečių sluoksniai – 15–20 cm storio pilkas dirvožemis dengė 10–20 cm storio gelsvo (rusvo) smėlio sluoksnį, kuris palaipsniui šviesėjo ir perėjo į balto smėlio įžemį. Kai kur iškart po dirvožemiu buvo balsvas smėlis be radinių. Į ežero duburį besileidžiančioje perkasoje buvo aptiktas griovys, užpildytas rudu ir juosvu anglingu smėliu. Jame rasta sukiužusi žiesta puodynė patvirtino, kad objektas ne senesnis kaip XVI a. Perkasoje į P nuo kelio užfiksuotos kelios keturkampės kaimo tvoros stulpavietės. Be to, ištirtos dvi išvartos bei kelios rusvo ir pilkšvo smėlio medžių kelmų vietos. Su akmens amžiaus stovyklomis nebuvo galima sieti nė vieno objekto.

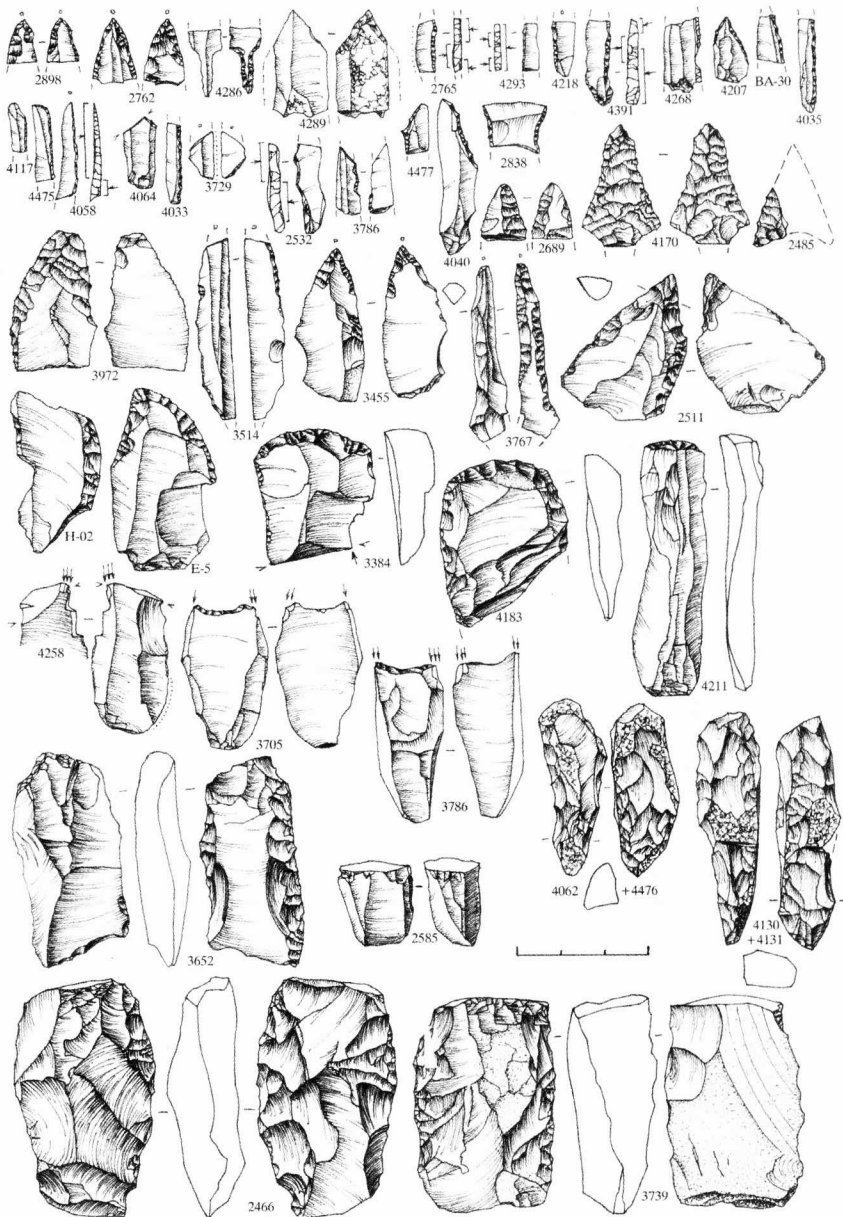
Didžioji dalis akmens amžiaus radinių buvo surinkta rusvo smėlio viršutinėje dalyje. Tarp jų vyravo titnago skaldymo atliekos ir puodų šukės. Tyrimų metu buvo rasti 3609 titnagai, kurie visi svėrė 6,5 kg. Dauguma jų telkėsi penkiose ryškesnėse sankaupose. Skirtingą jų dydį ir sudėtį lėmė žmonių veiklos ypatybės šiose vietose bei kultūrinio sluoksnio formavimosi procesas. 946 titnagai buvo su natūralaus paviršiaus liekanomis, 1379 – perkaite. Titnago radinių pasiskirstymas pagal technologijas:

- Dirbiniai ir retušuotos gamybos atliekos – 128 vienetai.
- Skaldytinai – 35 vienetai.
- Skeltės – 227 vienetai.
(iš jų 98 taisyklingos).
- Nuoskalos ir duženos – 3209 vienetai.

8 pav. Tyrinėjimų situacijos planas. 1 – sodinti pušynai, 2 – kelias, 3 – elektros perdavimo linija, 4 – miško kvartalinė prosykna, 5 – 1997–2001, 2003, 2004 m. tirtas plotas, 6 – 2005 m. tirtas plotas, 7 – tirtu ploto numeris. *G. Piličiausko brėž.*

Fig. 8. Layout of the plots investigated: 1 – areas of planted pines, 2 – a road, 3 – a power line, 4 – a quadrant grid line, 5 – the plots investigated in 1997–2001, 2003 and 2004, 6 – the plot investigated in 2005, 7 – the ID number of the plot investigated.

9 pav. Titnago radiniai. *G. Piličiausko pieš.*
 Fig. 9. Flint artefacts.

Tarp dirbinių buvo 5 Pulli tipo įklotiniai strėlės antgaliai (fragmentai), 3 plokščiai retušuoti strėlių antgaliai (2 fragmentai ir 1 ruošinys), 1 trapecinis antgalis, 17 mikrolitinių ašmenėlių, 5 galiniai gremžtukai, 20 rėžtukų, 6 ylos ir gražteliai, 4 grandukai, 2 peiliai, 7 kirveliai ir jų ruošiniai, 17 skeltukų, 8 retušuotos skeltės, 12 retušuotų nuoskalų, 16 neidentifikuotų dirbinių fragmentų. Be jų, rasta retušuotų dirbinių gamybos atliekų: 2 mikrorėžtukai, 2 skelčių dalijimo atliekos ir 5 rėžtukinės nuoskalos (9 pav.). Dauguma titnago radinių yra būdingi Pulli (įklotiniai antgaliai, ašmenėliai, pagaminti iš taisyklingų skeltelių, ir kt.) ir Kudlajevkos–Stavinogos (iš netaisyklingų skeltelių pagaminti ašmenėliai, skeltukai ir kt.) technokompleksams ir priklausė ankstyvojo mezolito stovykloms. Pavieniai dirbiniai (plokščiai retušuoti peiliai ir strėlių antgaliai, gludinto kirvio ašmenų nuoskala) gali būti datuojami vėlyvuju neolitu.

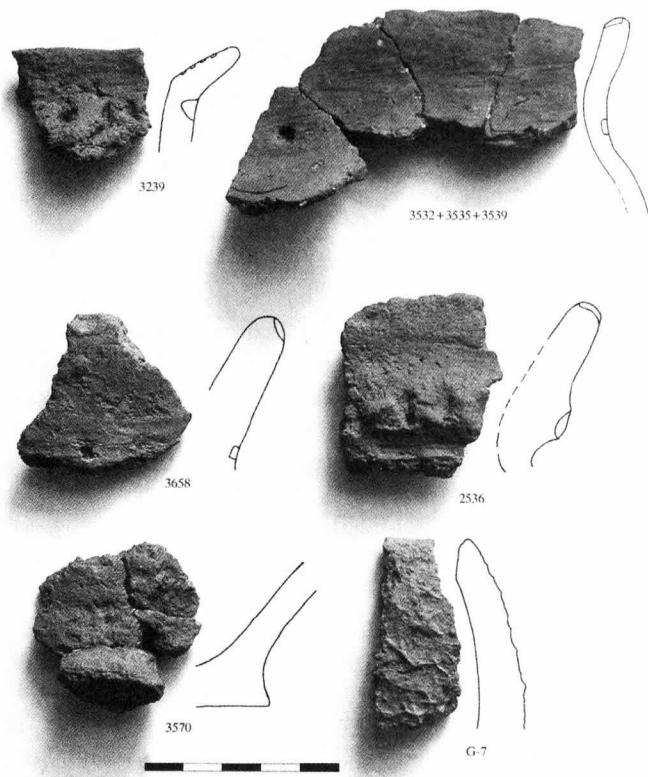
Keramikoje ryškiai vyravo virvelinė. Iš viso rastos 337 lipdytos keramikos šukės, svėrusios 1,33 kg. 337 šukės (88%) priklausė mažiausiai 9-iems vėlyvojo neolito Virvelinės keramikos kultūros puodams, daugiausia rumbuotoms šamotinėms puodynėms. 46 šukės priklausė mažiausiai dviem „miškų neolito“ arba vėlyvojo neolito Nemuno kultūros indams. Jų pakraščiai puošti duobutėmis ir įkartomis; puodų molio masė liesinta stambiomis grūsto akmens priemaišomis. Vieno indo pakraščelio šukė CS

tipo profiliu, su augalinėmis priemaišomis labai primena klasikinio stiliaus narvišką keramiką. Be akmens amžiaus keramikos, dar rasta grublėto indo pakraščio šukė (10 pav.).

Be titnago ir keramikos, buvo rasti 53 akmenys. Tarp akmenų vyravo smulkūs granito riedulių fragmentai, tačiau buvo ir 2 muštukai – stambiagrūdžio akmens rieduliai nudaužytais smalesniais galais ir glotniu paviršiumi. Tikėtina, kad jie naudoti titnagai skaldyti.

Tyrimų metu rusvame smėlyje surinkta 18 smulkių perdegusių kaulų fragmentų.

2005 m. buvo ištirtos paskutinės akmens amžiaus radinių sancaupos aktyviai ardomo-

10 pav. Keramiką. G. Piličiausko nuotr.
Fig. 10. Pottery.

se paminklo vietose. Netyrinėtos liko tik palyginti saugios vietos – buvusio ežero šlaitas bei mišku apaugusi teritorija, todėl tolesni archeologiniai tyrimai Karaviškių gyvenvietėje nėra numatomi. Iš kitų tyrinėtų smėlinių gyvenviečių Karaviškių 6-oji išsiskiria virvelinės keramikos gausa. Preliminariais duomenimis, čia galėjo būti sudaužyta apie 40 indų. Aštuonių tyrimų sezonų Karaviškėse rezultatai bus išsamiai paskelbti atskiroje publikacijoje.

KARAVIŠKĖS SITE 6

In 2005 excavations at the Karaviškės site 6 were continued. An area of 190 m² was in-

vestigated (Fig. 8). The pottery found was attributable to the Late Neolithic Corded Ware culture, as well as to the Forest Neolithic Nemunas and Narva cultures. Majority of the 3761 flint artefacts dated to the Early Mesolithic and some to the Late Neolithic (Fig. 9). Further excavations at the Karaviškės site are not planned. The Stone Age settlement is unique due to abundant Corded Ware culture pottery materials (about 40 pots were found) (Fig. 10); and respectively the results of eight excavations seasons should be published in a separate comprehensive study in the nearest future.

SUDOTOS ARCHEOLOGINIS KOMPLEKSAS

Egidijus ŠATAVIČIUS

2005 m. tęsti Sudotos archeologinio paminklų komplekso (Švenčionių r., Švenčionėlių sen.) tyrimai, pradėti dar 1994 m. (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais*, V., 1996, p. 30–34; *ATL 1996 ir 1997 metais*, V., 1998, p. 45–50; *ATL 1998 ir 1999 metais*, V., 2000, p. 72–76; *ATL 2000 metais*, V., 2002, p. 21–22; *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 38–39; *ATL 2002 metais*, V., 2005, p. 18–19; *ATL 2003 metais*, V., 2005, p. 25–27; *ATL 2004 metais*, V., 2006, p. 25–29). Kompleksą sudaro Sudotos akmens amžiaus gyvenvietė II (IP–2421/A), Sudotos senovės gyvenvietė–kaimvietė (AV–2301) ir Sudotos pilkapynas IV (IP–3004/A).

Tyrimai vykdyti komplekso ŠR–R dalyje, geležinkelio sankasos V pusėje, ties Žeimenos ardomu skardžiu (XXb, XXI ir XXII plotai – apie 250 m²), taip pat geležinkelio sankasos R pusėje, ties pilkapio 8 liekanomis, kuris gerokai suardytas statant geležinkelį, mineralizuojant priešgausrines linijas, tiesiant

elektros liniją ir kelią bei klojant kabelius (70 m²). Taigi iš viso 2005 m. buvo ištirtas apie 320 m² dydžio plotas. Dalį tyrimų finansavo KVAD pagal „Apsaugos tikslais tiriamų archeologinių vietų programą“.

Šio įvairialaikų archeologinių paminklų komplekso stratigrafija itin sudėtinga: kultūriniai horizontai slūgso vienas virš kito, jie labai paveikti gamtinių bei antropogeninių veiksnių sukeltos erozijos ir panašiai. Komplekso R dalyje tirtuose plotuose susidurta su geležinkelio statybos laikų padariniais.

XXb plote kultūrinių sluoksnių neaptikta. Sprendžiant pagal grunto litologiją ir tekstūrą, yra nukastas ar kitais būdais pašalintas mažiausiai 50–100 cm storio viršutinis grunto horizontas. Atrodo, tai padaryta XIX a. viduryje tiesiant geležinkelio liniją. Visi kultūriniai horizontai yra nukasti iki žemio. Tad jokių objektų, sietinų su akmens amžiaus gyvenvietės ir kaimvietės kultūriniais sluoksniais, šioje